

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Nu 22, 20 – 35

Text: Nu 22, 27 – 28

Oslice spatřila Hospodinova posla a klekla pod Bileámem. Bileám vzplanul hněvem a bil oslici bolí. Tu otevřel Hospodin oslici ústa a ona řekla Bileámovi: "Co jsem ti udělala, že mě již potřeší biješ?"

Z nedělní školy si tento příběh pamatuji především díky tomu, že v něm oslice mluví lidskou řečí. Zároveň právě díky této skutečnosti si jej někdo může zařadit do kategorie dětských pohádek, v nichž si zvířátka běžně povídají a jednají jako lidé. Ano, můžeme se s tím příběhem vypořádat zcela po ateisticku, tedy primitivně a konstatovat, že něco takového není možné, že je to nesmysl a že tudíž nemá cenu to brát vážně. Někteří ateisté opravdu uvažují jako malé děti, které právě s úžasem objevily, že pohádky jsou jen pohádky. Ale my takto primitivně uvažovat nebudeme a budeme se snažit pochopit ten příběh tak, jak byl opravdu zamýšlen.

Takže: Prorok Bileám na přání moábského krále Baláka je na nejlepší cestě, aby prokrel Boží lid, Izrael. Ale nechce to dělat. Chce poslouchat Hospodina. Hospodin ho však klidně nechává za moábským králem jít, ovšem s podmínkou, že Bileám bude dělat jen to, co je správné, a ne to, co po něm chce král Balák. Bileám tedy vsedl na oslici a jel.

Situace jako vystřižená z mého a možná i z vašeho života. Kolikrát jsem už dělal věci, které jsem nepovažoval za správné, které se přičily mému přesvědčení, ale musel jsem je dělat prostě jen proto, že to po mně chtěl někdo silnější a mocnější, než jsem já. Třeba když nám soudružka učitelka přikázala, že musíme povinně do prvomájového průvodu vzdávat čest práci, ačkoliv první máj připadl zrovna na neděli, kdy se má vzdávat čest jen Pán Bohu. Nebo když mě během šichty poslali moji part'áci posunovači do samošky pro kořalku, aby bylo co pít, když se zrovna s žádnými vagóny neposunovalo. Marně jsem si v té chvíli říkal, že chci dělat jen to, co po mně chce Hospodin. Prostě jsem v tom jel taky. A vy si možná vybavíte zase jiné situace, kdy jste byli strženi k něčemu, co jste vlastně dělat nechtěli, ale bylo to silnější než vy. A pak toho člověk lituje. Pak si říká, proč jsem do toho šel! Jsem já to ale osel! Vlastně i ten osel má víc rozumu než já.

Ačkoliv Hospodin Bileámovi nakonec dovolil vydat se do náruče Balákovy, přesto se mu postavil do cesty jako protivník. Někdy už samotné svědomí nám napoví, že jdeme pochybnou cestou. A někdo má, třeba díky přísné výchově, své svědomí tak neuralgické, že vidí stát Hospodinova posla za každým rohem. Častější je však opačný případ, totiž že si to někam namíříme a přitom na své životní cestě vůbec nejsme připraveni vnímat nějaké Boží posly či jen signály Boží přítomnosti. Respektive nerozumíme Božímu vedení. Chceme jít přímou širokou cestou a nevíme, proč jsme se najednou ocitli na poli. A pereme se s tím a bijeme svou oslici namísto toho, abychom se zamysleli, proč tomu tak je. Nebo chceme jít pohodlnou a prostornou branou a najednou se dostaneme do úzkých a utrpíme i nějaký ten šrám, třeba na noze jako Bileám, a zase nadáváme a spíláme životu, kam nás to ten osel zanesl a že zbytečně trpíme a pak jen počítáme rány a odřenyiny. A někdy ani to nestačí. Může nastat situace, kdy prostě už dál nemůžeme. Výhled, perspektiva života se nám tak zúží, že to, co nás dřív neslo a drželo nás, tak se pod námi podlomí a propadne (jako most v Janově), a my prostě končíme a nemůžeme dál. Všechno se zhroutí a my si začneme zoufat. Ano, může být, že padne vše. Že i hradby přepevné podemelou divé vlny, jak jsme před chvílí zpívali. A my nemáme na vybranou. Nemůžeme uhnout ani doprava ani doleva. Nerozumíme situaci, do níž jsme se dostali, nevíme, co se s námi děje, nechápeme to. Jsme jako prorok Bileám. Boží muž, vidoucí, ale Boha na své cestě nevidí. Boží znamení nevnímá. To je tak důvěrně známá, tak ohraňá a stále se opakující situace v životě, že se až divíme, jak aktuální knihou bible je a jak stále je to o nás, o lidech stejně dnes jako kdysi.

Ve chvíli, kdy se to Bileámovi stalo už aspoň potřetí, že se rozčiloval se svou oslicí – s tím (jak on si myslel) vrtkavým a nevypočitatelným tvorem stejně jakoby se rozčiloval se svým životem, který neběží tak, jak on by si to přál – tak v té chvíli se stal zázrak. K Bileámovi to začalo mluvit. A on tomu začal rozumět. Tedy tomu zdánlivě svéhlavému nevypočitatelnému zvířeti. Ale vy si tam dosad'te, co chcete. Je to skutečně zázrak, ale zázrak, který se stane s námi. Je to zázrak a milost, když začneme rozumět tomu, proč se věci dějí tak jak se dějí; když k nám něco začne mluvit tak, že tomu začínáme nějak rozumět, nějak si to vykládat. Ale je to opravdu spíš výjimečná věc – jak už jsem řekl: zázrak. Většinou zůstáváme u toho, že svou oslicí bijeme a ještě jsme z toho nešťastní. Představíme-li si oslicí, to svéhlavé zvíře, jako svůj život, který nás někam nese a my se ho snažíme nějak korigovat, někam směřovat a řídit, tak většinou, když nás neposlouchá, tak sami sebe trápíme, týráme, trýzníme a bijeme, protože neumíme svému tělu ani svému životu naslouchat.

„Proč mě biješ?“ ptá se oslice svého majitele. „Protože si ze mě děláš blázný!“ odpovídá Bileám. Ano, život tropí hlouposti, říkává se. Ale sama oslice vypovídá, že to, co se děje teď, opravdu není úplně normální. Říká: „Jezdíš na mě odjakživa. Udělala jsem ti někdy něco takového?“ Bileám odpoví: „Ne“. To znamená jediné: Zamysli se, Bileáme, zda to nemůže mít nějakou příčinu, proč ta cesta probíhá jinak, než obvykle – jinak než sis představoval.

A v té chvíli to Bileám jak se říká „nazřel“. Bible to pochopitelně říká poetičtěji: „I sňal Hospodin clonu z Bileámových očí a on spatřil Hospodinova posla, jak stojí v cestě s taseným mečem v ruce.“ Jak často nejsme schopni vidět souvislosti, vnímat realitu, uvědomovat si skutečnost. Klapky na očích mívají lidé zamilovaní, ale také třeba lidé zaslepení bohatstvím, rudě vidí lidé v rozčilení a velké oči mívá strach. To vše ovlivňuje naše vnímání reality. A my se pak bijeme s něčím, aniž víme proč. Zlobíme se, že místo po rovné cestě jedeme po poli a nevidíme, že na té cestě stál někdo s taseným mečem. A na cestě do ještě mnohem větší záhuby si stěžujeme třeba na odřenou nohu! Bileáme, ty můžeš té oslicí jen poděkovat. Posel říká: „Ona mě spatřila a vyhnula se mi. Kdyby se mi nevyhnula, byl bych tě věru zabil.“

Bileám však za moudré počínání oslice vděčný není. Místo toho ji bije. Neděláme to tak i my se svým životem? Mnohé skutečnosti jsou našim zrakům skryty a mnohé souvislosti nikdy nepochopíme. Není však lepší děkovat Bohu za to, když i s odřeninami a šrámy stále žijeme?

A také – ony ty životní kotrmelce, výlety do pole, odřené nohy a bezradná zoufalství v úzkých soutěskách života nám navíc mohou sloužit jako užitečné signály, jako takoví Boží poslové, protože my kolikrát opravdu nevíme, zda Bůh nemá naši cestu života za pochybenou. Jistě, že to tak být nemusí. Ale vždycky je dobré se aspoň na chvíli zastavit a tiše naslouchat, zdali k nám přece jen nezačne něco mluvit. I kdyby to měla být třeba jen hloupá oslice. Amen.

Modlitba: *Hospodine, nauč mě modrosti života. Světlem pro mé nohy je tvé slovo, osvěcuje moji stezku. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, jak rádi chodíme cestou širokou, přímou, pohodlnou. Prosíme za ty, kterým se jejich cesta nějak zkomplikovala. Prosíme za lidi cestující po silnicích, aby vždy bezpečně dojeli do cíle. Prosíme za ty, které v tomto týdnu postihlo neštěstí v Italském Janově. Modlíme se za nás lidi, kteří se ženeme po dálnici svého života a nemáme tušení, v kterém okamžiku nastane konec. Modlíme se také za ty, kteří dovedou druhým jen zlořečit, ale neumějí žehnat a přát dobré. Prosíme za tvůj lid Izrael, aby byl i dnes požehnaným národem na této zemi a přejeme mu pokoj. Modlíme se lidi, kteří nerozumějí svému životu a různým těžkým věcem, které je potkaly. Dej, ať je neutěšujeme lacinými radami jako Jobovi přátelé ale ať s nimi dovedeme sdílet jejich pláč, smutek a bolest. Pane, máš-li naše cesty za pochybené, prosíme, abys je napravoval a nás samotné, spějeme-li do záhuby, včas zastavoval. Vždyť vůle našeho nebeského Otce je vždy lepší než jakékoliv naše přání. Amen.*